

หลักสูตรพุทธศาสนาศึกษา
สำหรับผู้บวชระยะสั้น
๑๕ วัน และ ๓๐ วัน

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

๑. สำหรับผู้บวช ๑๕ วัน ให้ใช้เวลาเรียน ๑๐ วัน วันละ ๕ คาบ
๒. สำหรับผู้บวช ๓๐ วัน ให้ใช้เวลาเรียน ๒๐ วัน วันละ ๕ คาบ
๓. วันและเวลาออกหนีออกจากที่กำหนดไว้ในตารางเรียน ให้ใช้เจริญภารนา และ^๔ทำกิจกรรมอื่น ๆ
๔. สำหรับรายวิชาที่กำหนดไว้ในรายการศึกษา ให้ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
แต่ควรเรียนให้ครบหัวข้อตามที่กำหนดในแนวสังเขปวิชา

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย และซาบซึ้งในคุณค่าของพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อเพศภาวะ ต่อวัด ต่อพุทธศาสนา Nikชนต่อ
ศาสนา กิจ และต่อพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทาง และหลักการสำคัญของพระธรรม
วินัย พอที่จะประพฤติให้ถูกต้องและแน่นำแก่ผู้ใกล้ชิดได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนอบรมดี มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมที่จะดำเนิน
ชีวิตที่ดีงามสงบสุข เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ของวัดและของสังคม
๕. เพื่อให้ผู้เรียนมีความความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมพอเป็นพื้นฐาน
ของการศึกษาและปฏิบัติธรรมต่อไป

ตารางประกอบโครงสร้าง
หลักสูตรพุทธศาสนาศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๑๕ วัน)

ลำดับที่	วิชา	จำนวนหน่วยการเรียน
๑	ธรรม	๒๔ คาบ
๒	วินัย	๖ คาบ
๓	พุทธประวัติ	๔ คาบ
๔	เทศนา	๔ คาบ
๕	ศาสนพิธี	๔ คาบ
๖	ภารนา	๔ คาบ
	รวม	๕๐ คาบ

หมายเหตุ จำนวน ๑ คาบ เท่ากับ ๕๐ นาที

ตัวอย่างตารางเรียนประจำวัน

สำหรับผู้บวช ๑๕ วัน

วัน/เวลา	๐๙.๐๐- ๐๙.๔๐ น.	๐๙.๕๐- ๑๐.๔๐ น.	พัก	๑๓.๓๐- ๑๔.๒๐ น.	๑๔.๒๐- ๑๕.๑๐ น.	พัก	๑๕.๒๐- ๑๖.๑๐ น.
๑	วินัย	ธรรม		ศาสนาพิธี	พุทธประวัติ		ธรรม
๒	ธรรม	วินัย		ภารนา	ธรรม		พุทธประวัติ
๓	ศาสนาพิธี	ธรรม		ธรรม	วินัย		ธรรม
๔	วินัย	ธรรม		ธรรม	พุทธประวัติ		ภารนา
๕	ธรรม	วินัย		พุทธประวัติ	ศาสนาพิธี		ธรรม
๖	ธรรม	ภารนา		เทศนา	ธรรม		ธรรม
๗	ธรรม	วินัย		เทศนา	พุทธประวัติ		ธรรม
๘	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		เทศนา
๙	ธรรม	ภารนา		ธรรม	ธรรม		เทศนา
๑๐	ธรรม	ธรรม		ศาสนาพิธี	พุทธประวัติ		เทศนา

ตารางประกอบโครงสร้าง
หลักสูตรพุทธศาสนาศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)

ลำดับที่	วิชา	จำนวนหน่วยการเรียน
๑	ธรรม	๕๗ คาบ
๒	วินัย	๑๒ คาบ
๓	พุทธประวัติ	๑๕ คาบ
๔	เทศนา	๖ คาบ
๕	ศาสนพิธี	๘ คาบ
๖	ภawan	๗ คาบ
	รวม	๑๐๐ คาบ

หมายเหตุ จำนวน ๑ คาบ เท่ากับ ๕๐ นาที

ตัวอย่างตารางเรียนประจำวัน

สำหรับผู้ป่วย ๓๐ วัน

วัน/เวลา	๐๙.๐๐- ๐๙.๕๐ น.	๑๙.๕๐- ๑๐.๕๐ น.	พัก	๓๙.๓๐- ๔๙.๔๐ น.	๑๔.๖๐- ๑๕.๗๐ น.	พัก	๑๕.๖๐- ๑๖.๗๐ น.
๑	วินัย	ธรรม		ศาสนาพิธี	พุทธประวัติ		ธรรม
๒	ธรรม	วินัย		ศาสนา	ธรรม		พุทธประวัติ
๓	ศาสนาพิธี	ธรรม		ธรรม	วินัย		ธรรม
๔	วินัย	ธรรม		ศาสนาพิธี	ธรรม		ศาสนา
๕	ธรรม	วินัย		พุทธประวัติ	ศาสนาพิธี		ธรรม
๖	ธรรม	ภารนา		พุทธประวัติ	ธรรม		ธรรม
๗	ธรรม	วินัย		ศาสนา	พุทธประวัติ		ธรรม
๘	ธรรม	ศาสนาพิธี		พุทธประวัติ	ธรรม		ภารนา
๙	ธรรม	ภารนา		ธรรม	วินัย		ศาสนาพิธี
๑๐	ธรรม	วินัย		ศาสนาพิธี	ธรรม		ภารนา
๑๑	วินัย	ภารนา		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๒	ธรรม	ธรรม		ศาสนา	ธรรม		พุทธประวัติ
๑๓	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		ศาสนาพิธี
๑๔	ธรรม	ธรรม		ธรรม	วินัย		ภารนา
๑๕	วินัย	ธรรม		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๖	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		วินัย
๑๗	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		ภารนา
๑๘	ธรรม	ธรรม		ศาสนา	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๙	ศาสนา	ธรรม		ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ
๒๐	ธรรม	ธรรม		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม

๑. ธรรม

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้จักเข้าใจความหมาย คุณค่า และความสำคัญ และเกิดความเลื่อมใสเมื่อรักษาที่ประกอบด้วยปัญญาอย่างมั่นคงในพระรัตนตรัย

๒. ให้มองเห็นความเป็นเหตุเป็นผล และความเป็นระบบแห่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับธรรมชาติ ธรรมชาติ และมองเห็นภาพรวมของพระพุทธศาสนา

๓. ให้รู้ตระหนักถึงความจำเป็น และเกิดจิตสำนึกที่จะพัฒนาคน และพัฒนาสังคมตามแนวทางแห่งหลักธรรม

๔. ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมพื้นฐานของพระพุทธศาสนา พอที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ และเป็นพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๕. ให้มีทักษะในการคิดและปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักธรรม เพื่อให้เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมแล้วอย่างประณีต เป็นศาสนายาหาที่ดี และเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของพระศาสนาและสังคม

แนวสังเขปวิชา

ศึกษาหลักธรรมที่ควรรู้ ทั้งในส่วนสภารธรรมและหลักธรรมทั่วไป ดังนี้

ส่วนที่ ๑ หลักธรรมพื้นฐาน

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัยและไตรสรณมงคล อริยสัจ ๔ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ๔

ส่วนที่ ๒ หลักธรรมที่ควรทราบเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

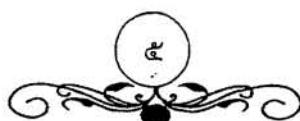
ศึกษาเกี่ยวกับธรรมที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนดี ธรรมเพื่อสร้างสันติสุขในสังคม สภารธรรมฝ่ายอกุศล-กุศล ธรรมที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เจริญงอกงาม ธรรมเพื่อปิดกั้น โหงมวายและเสื่อมเสีย ธรรมเพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่ดีงามและมีความเป็นอิสระ ธรรมเพื่อ ความรู้เข้าใจและถือเอาประโยชน์ได้อย่างถูกต้องจากพระศาสนา

ส่วนที่ ๓ โอวาทานุศาสนนิคิอแนวทางความประพฤติและความรับผิดชอบของ พระภิกษุสามเณร

ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้เรียกพระภิกษุสามเณร หน้าที่ของภิกษุสามเณรต่อตนเอง พระศาสนาและสังคม

ส่วนที่ ๔ คิทิปฎิบัติคือข้อปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามและร่วมสร้างสรรค์ สังคมที่มีสันติสุข

ศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมพื้นฐานสำหรับสาวก หลักธรรมพื้นฐานในการทำหน้าที่ของ คุหัสส์ หลักธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชีวิตและสังคม หลักธรรมเพื่อความเจริญมั่นคงและ สงบสุขของบ้านเมือง หลักธรรมสำหรับอุบาสก อุบาสิกา

รายการศึกษา

ศึกษาหลักธรรมที่ควรรู้ ทั้งในส่วนสภารธรรมและหลักธรรมทั่วไป ดังนี้

ส่วนที่ ๑ หลักธรรมพื้นฐาน

๑๙ คาบ

๑.๑ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของพระพุทธศาสนา

๓ คาบ

๑. หลักทั่วไปของพระพุทธศาสนา ตามนัยแห่งพุทธพจน์ในพระธรรมบทคือว่า พหุ เสาร ณ ยุนติ ฯ เปฯ (ข.ร.๒๕/๒๔/๔๐) เน้นการเขื่อมโยงจากศรัทธาในพระรัตนตรัย และการถึงพระรัตนตรัยเป็นสระสู่การปฏิบัติด้วยปัญญาตามหลักอริยสัจ ๔

๒. หัวใจของพระพุทธศาสนา ตามนัยแห่งพระอวadhicca คือว่า สพุปปาสส อกรณ ฯ ปฯ (ข.ร.๒๕/๒๔/๓๙) ในฐานะเป็นบทสรุปแห่งหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา

๓. สัทธรรม ๓ คือ ปริยติ ปฏิบัติ ปฏิเวท และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ธรรมทั้ง ๓

๑.๒ พระรัตนตรัยและไตรสรณค์

๒ คาบ

๑. ความหมายและความสำคัญของพระรัตนตรัยและไตรสรณค์

๒. พุทธคุณ ๒

- อัตตหิตสมบัติ
- ปรหิตสมบัติ

๓. พุทธคุณ ๓

- ปัญญาคุณ
- วิสุทธิคุณ
- กรุณาคุณ

๔. พุทธจริยา ๓

- โภกตัณจริยา
- ญาตตัณจริยา
- พุทธตัณจริยา

๑.๓ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับอริยสัจ ๔

๒ คาบ

๑. ความหมายของอริยสัจ ๔ แต่ละข้อ

๒. อริยสัจ ในฐานะหลักการแก้ปัญหาตามแนวทางของเหตุและผล

๓. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างอริยสัจ ๔ และเหตุผลในการเรียบเรียงลำดับเข่นนั้น

๔. กิจในอริยสัจ ๔

๑.๔ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๑

๓ คาบ

๑. ขันธ์ ๕

๒. ไตรลักษณ์

๑.๕ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๒

๔ คาบ

๑. ตั้นหา ๓

๒. กรรม

- ความหมายของกรรม ความดี-ความชั่ว กฎ-อกุฏ บุญ-บาป
- กรรม ๒ คือ กฎกรรมและอกุฏกรรม
- กรรม ๓ คือ การกรรม วิจกรรม มโนกรรม

๑.๖ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๓	๒ คำบ
๑. นิพพาน ภาวะไร้ทุกข์ คือ โนโร ที่เป็นสุขอxygen สูงสุด	
๒. อริยบุคคล ๔ คือ พระสาวก พระสักธาคามี พระอนาคตมี พระอรหันต์	
๑.๗ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๔	๓ คำบ
๑. มารคมีองค์ ๘ และมารคในฐานะเป็นมัชณิมาปฏิปทา	
๒. หลักธรรมที่แสดงนัยย่อแห่งมารค	
- ไตรสิกขา	
- บุญกิริยาวัตถุ ๓ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐	
- สติปัฏฐาน ๔	
- อิทธิบาท ๔	
ส่วนที่ ๒ หลักธรรมที่ควรทราบเพิ่มเติม	๑๘ คำบ
(เน้นความเข้าใจในความหมาย คุณค่า และการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง)	
๒.๑ ธรรมที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนดี	๓ คำบ
๑. ธรรมมีอุปการะมาก ๒	
๒. ธรรมอันทำให้งาม ๒	
๓. สัปปุริสรธรรม ๗	
๒.๒ ธรรมเพื่อสร้างสันติสุขในสังคม	๓ คำบ
๑. ธรรมคุ้มครองโลก	
๒. บุคคลหน้าดียาก ๒	
๓. พรหมวิหาร ๔	
๒.๓ สภาพธรรมฝ่ายอกุศล-กุศลบางหมวดที่ควรทราบ	๓ คำบ
๑. อกุศลมุล ๓ และกุศลมุล ๓	
๒. ทุจริต ๓ และสุจริต ๓	
๓. อกุศลกรรมบถ ๑๐ และกุศลกรรมบถ ๑๐	
๒.๔ ธรรมที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เจริญงอกงาม	๓ คำบ
๑. วุฒิ ๔	
๒. จักร ๔	
๓. อิทธิบาท ๔	
๒.๕ ธรรมเพื่อปิดกั้นโทสะภัยและเสื่อมเสีย	๒ คำบ
๑. โคติ ๔	
๒. อนันตริยธรรม ๕	
๒.๖ ธรรมเพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่ดีงาม และมีความเป็นอิสระ	๒ คำบ
๑. อริยทรัพย์ ๗	
๒. โลกธรรม ๘	
๒.๗ ธรรมเพื่อความรู้เข้าใจและถือเอาประโยชน์ได้อย่างถูกต้องจากพระศาสนา	๒ คำบ
๑. ลักษณะตัดสินธรรมวินัย ๔	
๒. ธัมมสส่วนนิสัย ๕	

ส่วนที่ ๓ ศึกษาโอวาทานุศาสนี	๓ คบ
(แนวทางความประพฤติและความรับผิดชอบของพระภิกษุสามเณร)	
๓.๑ คำศัพท์ที่ใช้เรียกพระภิกษุสามเณรและความหมาย	๑ คบ
๑. พระภิกษุสามเณร สมณะ บรรพชิต	
๒. พระสงฆ์และความแตกต่างระหว่างคำว่า ภิกษุ กับสงฆ์ ภิกษุสงฆ์กับอริยสงฆ์ คำอื่น ๆ เช่น มุนี	
๓. ความหมายของการบวช	
๓.๒ หน้าที่ของภิกษุสามเณรต่อตนเอง พระศาสนา - สังคม	๒ คบ
๑. ปริสุทธิศิลป์	
๒. อันตรายของพระภิกษุ สามเณรผู้บัวใหญ่	
๓. หลักที่นำไปในการปฏิบัติต่อประชาชน	
- การสร้างป划ะ	
- ความเป็นผู้ไม่มีภัย	
- การให้ธรรมทาน	
- ความเป็นผู้นำทางจิตและทางสติปัญญา	
ส่วนที่ ๔ ศึกษาคิดปฏิบัติ	๑๙ คบ
(ข้อปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามและร่วมสร้างสรรค์สังคมที่มีสันติสุข)	
๔.๑ หลักธรรมพื้นฐานสำหรับสาวก	๔ คบ
๑. ศีล ๕	
๒. ธรรมารสารรูป ๔	
๓. อบายมุข ๔, ๖	
๔. ทิศ ๖	
๔.๒ หลักธรรมเพื่อพื้นฐานในการทำหน้าที่ของคฤหัสด์	๑ คบ
- ประโยชน์เกิดแต่การถือโภคทรัพย์ (โภคทรัพย์ โภคทรัพย์ ๔)	
๔.๓ หลักธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชีวิตและสังคม	๔ คบ
๑. ทวีปุริจัมมิกัตประโยชน์ ๔	
๒. สัมประยิกัตประโยชน์ ๔	
๓. สุขของคฤหัสด์ ๔	
๔. สังคหวัตถุ ๔	
๕. ตรากูลอันมั่งคั่งจะตั้งอยู่นานพระสถาน ๔ และกุลจิรภูมิธรรม ๔	
๔.๔ หลักธรรมเพื่อความเจริญมั่นคงและส่งบสุขของบ้านเมือง	๑ คบ
(ธรรมสำหรับพระมหากรุณาธิคุณและผู้ปกครองบ้านเมือง)	
๑. อธิปไตย ๓	
๒. ทศพิธาราชธรรม ๑๐	
๔.๕ หลักธรรมสำหรับอุบาสก อุบาสิกา	๑ คบ
๑. มิจฉาวณิชชาหรือกรรมนิยามณิชชา ๕	
๒. สมบัติของอุบาสก ๕	

๒. วินัย

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้พระวินัยขั้นพื้นฐาน พอที่จะประพฤติปฏิบัติดีให้ถูกต้อง และรักษาได้ในฐานะเป็นพระภิกษุ สามเณรที่ดี

๒. ให้มีความสำนึกระหนักในสัญญา ที่จะระมัดระวังสำรวมตนในพระวินัย ให้เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสของประชาชน และมีศีลจารวัตรที่จะส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อยดงามแห่งสงฆ์ ทำตนให้เป็นสังฆโสกvn

๓. ให้มีจิตสำนึกในความมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อภิสัทธิส่วนร่วม และประโยชน์สุขแห่งสงฆ์ เคารพสงฆ์ และกระหนักในบทบาทของตน ในการร่วมเสริมสร้างความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนา

๔. ให้มีความรู้ในหลักแห่งพระวินัย พอเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

แนวทางเข้าประชุม

ศึกษาพุทธบัญญัติว่าด้วยระเบียบแบบแผนของสงฆ์ ทั้งส่วนอาทิพระธรรมจารย์และอภิสมาจาร ในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเรื่องพระวินัย สิกขานบทในปัตติโมกข์ (ศีล ๒๒๗) ข้อปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับอภิสมาจารและวัตรที่พึงทราบ

รายการศึกษา

ศึกษาพุทธบัญญัติว่าด้วยระเบียบแบบแผนของสงฆ์ทั้งส่วนอาทิพระธรรมจารย์และอภิสมาจาร ดังนี้

๑๙ คาบ

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระวินัย

๒ คาบ

๑.๑ ความหมายของวินัยและคำที่เกี่ยวข้อง ศีล ๕๘ วัตร สิกขานบทอาทิพระธรรมจารย์ และอภิสมาจาร

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการบัญญัติพระวินัย

๑.๓ อาโนนส์พระวินัย

๒. สิกขานบทในปัตติโมกข์ (ศีล ๒๒๗) เพียงให้รู้ข้อที่จะปฏิบัติ

๖ คาบ

๒.๑ ปราชาิก ๔

๒.๒ สังฆาทิเลส ๓๓

๒.๓ อนิยต ๒

๒.๔ นิสสัคคิยปาจิตตีย ๓๐

๒.๕ ปาจิตตีย ๔๒

๒.๖ ปาฏิเทสนียะ ๔

๒.๗ เสขิยวัตร ๗๕

๒.๘ อธิกรณสมณะ ๗

๓. ข้อปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับภารกิจสาธารณะ เพียงให้เข้าใจความมุ่งหมาย
และรู้จักปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

๒ คاب

๓.๑ ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับร่างกาย (กายบริหาร)

๓.๒ การจำพรรษา การลงอุปโภค ปوارณา และกฐิน

๔. วัตรที่พึงทราบ

๒ คاب

๔.๑ อุปचญาติวัตรและอาจารย์วัตร

๔.๒ โโคจาร

๓. พุทธประวัติ

จุดประสงค์เฉพาะรายวิชา

๑. ให้เกิดความซาบซึ้งในพุทธกิจและพุทธจริยวัตร เสริมศรัทธาในคุณพระรัตนตรัยให้หนักแน่น มั่นคง
๒. ให้รู้เข้าใจและสำนึกระหนักในบทบาทและคุณปการของพระพุทธศาสนา ต่อการแก้ไขปรับปรุง สร้างสรรค์ พัฒนาวัฒนธรรมของสังคมและอารยธรรมของมนุษยชาติ บังเกิดความมั่นใจในคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนา และมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้นไป

๓. ให้รู้เข้าใจและรู้จักวิเคราะห์เหตุปัจจัยแห่งความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ในอดีต เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นบทเรียนในการที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคง ของพระพุทธศาสนาสืบไป

๔. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพระพุทธเจ้า ประวัติของพระอริยสาวก และบุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนาและความเป็นมาของพระพุทธศาสนา พอกเป็นพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า กว้างขวางให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

แนวสังเขปวิชา

ศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าและพระสาวก รวมทั้งความเป็นมาของพระพุทธศาสนา ในเรื่องที่เกี่ยวกับประวัติของพระพุทธเจ้าตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพาน ประวัติ ของพระสาวกที่สำคัญ ประวัติการสังคายนา พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย พระพุทธศาสนา ในยุคปัจจุบัน

รายการศึกษา

ศึกษาประประวัติของพระพุทธเจ้าและความเป็นมาของพระพุทธศาสนาท่าที่ชาว พุทธทั่วไปควรทราบ โดยสังเขป ดังนี้

๑๕ คาบ

๑. พุทธประวัติ

๕ คาบ

๑.๑ สภาพแวดล้อมแห่งชีวิตจิตใจและสังคมในชุมพุทธภูมิให้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์

๑.๒ ชาติภูมิ ลำดับพระวงศ์ และการประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ

๑.๓ วัยเยาว์ พระนิสัย การศึกษา และชีวิตตามวิถีแห่งการสุขลัลกานุโยค

๑.๔ การออกพนวช การบำเพ็ญเพียร ทุกกรริยาตามวิถีแห่งอัตตกิลมานุโยค

๑.๕ ตรัสรู ปฐมเทศนา ปฐมสาṅก์ การประดิษฐานพระพุทธศาสนาในแคนวั้มคร วัดเวฬุวัน และวัดเขตวัน การตั้งภิกษุณีสงฆ์

๒. สาวกประวัติ

๓ คาบ

ศึกษาประวัติของพระสาวกที่เป็นกำลังสำคัญในการประกาศพระศาสนา

๒.๑ พระสารีบุตรและพระมหาโมคคลลานะ

๒.๒ พระมหากัสสปะ พระอุบล พระอานันท

๒.๓ พระมหาปชาบดีโคตมี อนาคตบิณฑิกเศรษฐี วิสาขามหาอุบาลิกา

๓. ความเป็นมาของพระพุทธศาสนา

๑ คاب

๓.๑ ประวัติการสังคายนา โดยสัมพันธ์กับการถือธรรมวินัยเป็นศาสดา

๓.๒ ประวัติพระพุทธศาสนาตั้งแต่หลังปรินพานเข้าสู่ประเทศไทย

๔. พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน

๔.๑ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ

๑ คاب

- พระพุทธศาสนา คือ ศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทย

- พระพุทธศาสนา คือ รากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย

- พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คนไทย

- พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคุ้มครองชาติไทย

- พระพุทธศาสนาเป็นหลักนำทางในการพัฒนาชาติไทย

๔.๒ การปกคล้องคณะสงฆ์

๑ คاب

- การปกคล้องคณะสงฆ์ในอดีต

- การปกคล้องคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

๔.๓ สมณศักดิ์และสมเด็จพระสังฆราช

๑ คاب

- ความหมายของสมณศักดิ์

- จุดมุ่งหมายของการแต่งตั้งสมณศักดิ์

- การสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๔.๔ การศึกษาของคณะสงฆ์

๑ คاب

- ประวัติการศึกษาคำสอนของพระพุทธศาสนา

- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกรรรม

- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

- การศึกษาระดับอุดมศึกษา

๔.๕ สถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

๑ คاب

- วิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน สาเหตุและแนวโน้มโดยภายในการรักษาพระพุทธศาสนา

- วิเคราะห์ความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา

- วิเคราะห์สถานพระพุทธศาสนาในอนาคตและแนวโน้มที่ควรจะเป็น

๔.๖ ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก

๑ คاب

- ความหมายของพระไตรปิฎก

- การแบ่งหมวดหมู่ของพระไตรปิฎก

- การสังคายนาพระไตรปิฎก

- อาณาจักรเรียนรู้พระไตรปิฎก

๔. เทศนา

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้มีทักษะในการคิดและการสื่อสาร สามารถแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจในทางพระพุทธศาสนาอย่างได้ผล

๒. ให้มีประสบการณ์และสร้างเสริมความชำนาญชัดเจน ในการถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนา และในการเผยแพร่ธรรม

๓. ให้ได้ความรู้ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กว้างขวาง ลึกซึ้ง และชัดเจนยิ่งขึ้น จากการฝึกคิด ไตรตรอง ค้นคว้า และแยกแยะขยายความในการพยากรณ์เชียนถ่ายทอดแสดงออกแก่ผู้อื่น

๔. ให้สามารถบรรยาย อธิบาย ขยายความ หรือซึ่งประดิษฐ์ปัญหาที่ยากหรือลึกซึ้งให้เข้าใจง่ายชัดเจนอย่างเป็นเหตุเป็นผล และน่าสนใจ และสามารถนำเสนอหลักธรรม โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับปัญหาและสภาพแวดล้อมตามยุคสมัย ด้วยความรู้เท่าทันต่อปัจจัยรอบด้านที่เกี่ยวข้อง

แนวสังเขปวิชา

ศึกษาวิธีอ่านและเขียนภาษาบurmese เรียนรู้โดยทรงจำพุทธศาสนาสุภาษิต ฝึกเขียน พูด อธิบาย ขยายความพุทธศาสนาสุภาษิต ตามที่กำหนด

รายการศึกษา

เรียนรู้วิธีอ่านและเขียนภาษาบurmese เรียนรู้โดยทรงจำพุทธศาสนาสุภาษิต ฝึกเขียน พูด อธิบาย ขยายความ ตามที่กำหนด ศึกษาพุทธศาสนาสุภาษิต เพิ่มเติม ดังนี้ ๖ คาบ

๑. เรียนรู้วิธีอ่านและเขียนภาษาบurmese

๒. เรียนรู้โดยทรงจำพุทธศาสนาสุภาษิต ๑๐ บท ดังต่อไปนี้

๒.๑ ອတ္ထဘာ ဟ ဝတ္ထု န ဏေဂါ.

ตนແລပ်သိပ်ခိုင်း.

(ข.ร.๒๕/๒๒/๓๖)

๒.๒ ဒီရိယေ ဗုဒ္ဓမ္မဇာတီ.

ကနလျှော်ဗုဒ္ဓပြုစီမံချက်.

(ข.ส.၂၅/၃၈၈/၃၁၈)

๒.๓ ဓရၢ ရၢ န ယုလုၢ.

မိန္ဒာၢ ဆုၢ.

(ข.ၢ.ၢ.ၢၢ/ၢၢၢၢ/ၢၢၢၢ)

๒.๔ ခါၢ တၢ နၢ တၢ ဆၢ ဗၢ.

ခါၢ ဖိန္ဒာၢ အုၢ နၢ မၢ ဗၢ.

(ข.ၢ.ၢၢ/ၢၢၢ/ၢၢၢ)

๒.๕ ဆၢ ဗၢ ဆၢ ဆၢ ဆၢ ဆၢ.

ကနမူးဆုၢ ဖိန္ဒာၢ အုၢ နၢ မၢ ဗၢ.

(ၢ.ၢ.ၢ.ၢၢ/ၢၢၢ/ၢၢၢ)

๒.๖ กคลยานการี กลุยณ์ ป้าภาเรี จ ป้าปก.

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว.

(ส.ส.๑๕/๙๐๓/๓๓๓)

๒.๗ อปุปมาโต อมต์ ปท.

ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย.

(ข.ร.๒๕/๑๒/๒๘)

๒.๘ สุสสุส ลภเต ปลบ อปุปมตโต วิจกุณ.

ผู้ไม่ประมาทพินิจพิจารณา ตั้งใจฟัง ย่อมได้ปัญญา.

(ส.ส.๑๕/๔๔๕/๓๑๖)

๒.๙ ธรรมจารี สุข เสต.

ผู้ประพฤติธรรมย่อmomอยู่เป็นสุข.

(ข.ตร.๒๖/๓๕๙/๓๓๕)

๒.๑๐ โนมฟ ทิวส กิยรา.

เวลาแต่ละวันอย่าให้ผ่านไปเปล่า.

(ข.ตร.๒๖/๓๕๙/๓๓๕)

๓. ศึกษาพุทธศาสนาสุภาษิตเพิ่มเติมอีก ๑๐ บท ดังต่อไปนี้

๓.๑ อกต ทุกกฎ เสยย.

ความชั่วไม่ทำเลยเสียดีกว่า.

(ส.ส.๑๕/๒๓๙/๖๘ ข.ร.๒๕/๙๑/๕๑)

๓.๒ นตติ สนติปร สร.

ไม่มีความสุขที่ยิ่งกว่าความสงบ.

(ข.ร.๒๕/๒๕/๔๒)

๓.๓ สีล โลเก อนุตตร.

ศีลเป็นเยี่ยมในโลก.

(ข.ชา.๒๗/๔๖/๒๘)

๓.๔ ย วร อุปนยหนต เตสูปสมนูต.

เรวย่องรองงับด้วยการไม่จองเรว.

(นัย.ข.ร.๒๕/๑๑/๑๕)

๓.๕ ปลุบฯ นราน รตน.

ปัญญาเป็นรัตนะของนรชน.

(ส.ส.๑๕/๑๖๑/๕๐)

๓.๖ สุทสส วชชมณเณส อดุตโน ปน ทุททส.

ความผิดของผู้อื่นเห็นง่าย แต่ของตนเห็นยาก.

(ข.ร.๒๕/๒๙/๕๘)

๓.๗ สุขา สทธา ปติภูต.

ศรัทธาตั้งมั่นแล้วนำสุขมาให้.

(ข.ร.๒๕/๓๓/๕๙)

๓.๘ ทุกโข พาเลหิ สงคไม.

สมาคมกับคนพาลนำทุกข์มาให้.

(ช.ช.นวก.๒๗/๑๖๙๑/๑๖๕)

๓.๙ น มิยุยมานสุส ภานุติ ตาณາ.

เมื่อถึงเวลาตายไม่มีใครช่วยได้

(ม.ม.๓๓/๔๕๑/๔๑๒ ช.ตร.๒๖/๓๘๔/๓๗๔)

๓.๑๐ สรุป เว อມต้า วาจา.

คำสัตย์และเป็นวาราจามีต้าย.

(ส.ส.๑๕/๘๑๖ ช.ส. ๒๕/๓๑๑/๓๖๑)

๕. ศาสนาพิธี

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติศาสนพิธีที่เป็นประเพณีนิยมทั่วไป วัฒนธรรมของชาวพุทธไทย ได้อย่างถูกต้อง เรียบร้อย งดงาม
๒. ให้รู้เข้าใจความหมายและความมุ่งหมายของศาสนาพิธี และปฏิบัติศาสนพิธีด้วยความสำนึกระหนักที่จะให้ผลตามความมุ่งหมาย
๓. ให้รู้เข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรมประเพณีไทยได้อย่างถูกต้อง
๔. ให้รู้จักปฏิบัตินในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมสืบทอด วัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา

แนวสังเขปวิชา

ศึกษาและฝึกปฏิบัติศาสนพิธี ประเพณีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับความหมาย ความมุ่งหมายและความรู้ทั่วไปเรื่องศาสนาพิธี การปฏิบัตินในฐานะ อุบาสก วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาและทางวัฒนธรรม ประเพณีของชาว พุทธไทย

รายการศึกษา

ศึกษาประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ควรรู้ พร้อมทั้งเรียนรู้และฝึกปฏิบัติศาสนพิธี เฉพาะส่วนที่ใช้กันเป็นสามัญ พอให้ปฏิบัตินได้ถูกต้อง และช่วยจัดเตรียมได้ ๘ คาบ

๑. ความหมายและความมุ่งหมายของศาสนาพิธี ๑ คาบ

๑.๑ ความหมายของศาสนาพิธี (กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีวิธีการเป็นแบบแผน เพื่อให้เกิดความ พร้อมเพรียง พร้อมใจ และน้อมนำความรู้สึกศักดิ์สิทธิ์ หรือเห็นความสำคัญที่จะต้องดึงใจปฏิบัติอย่างจริงจัง)

๑.๒ ความมุ่งหมายที่พึงทราบ

- เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยเป็นเบื้องต้นแห่งศีล
- เพื่อเป็นเครื่องเตรียมจิตให้ตระหนักรถึงความสำคัญของกิจกรรมที่จะทำต่อไป
- เพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันเดียวกันของหมู่คณะหรือที่ประชุม
- เพื่อความเรียบร้อย งดงาม เป็นที่ตั้งแห่งปลาทະ ทำให้เกิดปิติปราโมทย์และความ ชื่นชมประทับใจ
- เพื่อเป็นส่วนประกอบช่วยส่งเสริมการเผยแพร่องรม
- เพื่อเป็นเครื่องนำเข้าสู่การปฏิบัติที่สูงขึ้นไป ในการบำเพ็ญทาน ศีล ภารนา

๒. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาพิธี ๑ คาบ

๒.๑ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบุญกิริยาตฤต ๓

๒.๒ ความหมายและความแตกต่างของศาสนาพิธี ที่นิยมจำแนกเป็นกุศลพิธี บุญพิธี ทั้งงาน มงคลและงานอุมงคล ทานพิธี และบกิณฑ์พิธี

๓. การปฏิบัติตนในฐานะอุบาสก

๓ คำบ

เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการกราบ การไหว้ การบูชาพระ การประเคน การกรวดน้ำ การอาราธนาศีล และการอาราธนาพระปริตร การอาราธนาธรรม การตักบาตร การถวายสังฆทาน การถวายผ้าป่า และกฐิน การจัดสถานที่บำเพ็ญกุศล การนิมนต์ ใบป่าวรณา

๔. ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาและทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวพุทธไทย โดยเน้นการปฏิบัติตัวด้วยความรู้เข้าใจ ความหมาย ความมุ่งหมายและทำให้เกิดคุณค่าที่แท้จริงทางจิตใจ และทางวัฒนธรรม

๓ คำบ

๔.๑ วันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันมหาบูชา
- วันวิสาขบูชา
- วันอาทิตยบูชา
- วันอภิญญาบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา
- เทศกาลกฐิน

๔.๒ วันสำคัญทางวัฒนธรรมของชาวพุทธไทย

- วันสงกรานต์
- วันสารท
- วันลอยกระทง

๖. ภาระ

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้เข้าใจหลักการทั่วไป และหลักปฏิบัติเบื้องต้นแห่งสมณภารนา และวิปสสนาภารนา พร้อมทั้งความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถแยกให้เห็นความแตกต่างหลากหลาย
๒. ให้รู้จักแยกได้ ระหว่างหลักการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติที่อาจแตกต่างหลากหลาย
๓. ฝึกปฏิบัติให้มาก ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน จนเกิดความคุ้นชินเป็นปกตินิสัย และได้รับผลอย่างน้อยเกิดความรู้สึกสงบ โปร่งเบา และพอใจ เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติยิ่ง ๆ ขึ้นไป
๔. ให้เห็นความสัมพันธ์อย่างอิงอาศัย และเสริมกันระหว่างบริยัติกับปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลที่มุ่งหมาย คือ ปฏิเวช
๕. ให้รู้จักนำความรู้ในหลักการและวิธีปฏิบัติแห่งการเจริญภารนาไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

แนวสังเขปวิชา

ศึกษาหลักการและหลักปฏิบัติเบื้องต้นแห่งสมณภารนา และวิปสสนาภารนา ในเรื่องที่เกี่ยวกับความหมายและสาระสำคัญของภารนา บุพภาคแห่งการปฏิบัติ รูปแบบที่เกือบคลุกต่อการเจริญภารนา ฝึกปฏิบัติตามหลักสติปัญญา ๕ พ้อเป็นแนวทางในการเจริญวิปสสนาภารนา และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

รายการศึกษา

ศึกษาหลักการและหลักปฏิบัติเบื้องต้นแห่งสมณภารนา และวิปสสนาภารนา และฝึกปฏิบัติพอสมควรที่จะให้เห็นคุณค่าและได้รับประโยชน์สุข พ้อเป็นพื้นฐานของความเจริญของงานในการปฏิบัติธรรม

๗ คาบ

๑. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมายและสาระสำคัญของภารนา

๑.๑ การจำแนกความหมายและความแตกต่างระหว่างภารนา ๒ คือ สมณภารนาและวิปสสนาภารนา

๑.๒ ความหมายของกรรมฐาน พร้อมทั้งนัยที่แตกต่างและที่ใช้แทนกันได้ กับคำว่า ภารนา คือ สมณกรรมฐานและวิปสสนากรรมฐาน

๑.๓ ความหมายและความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ธรรมสำคัญในการเจริญภารนา โดยเฉพาะสามอธิ สติสัมปชัญญะ และปัญญา

๒. บุพภาคแห่งการปฏิบัติ และรูปแบบที่เกือบคลุกต่อการเจริญภารนา

๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกรรมฐาน ๕๐ เพียงแค่พอให้รู้ว่ามีข้อปฏิบัติมากหลายที่จะเลือกได้ให้เหมาะสมกับจริตในการบำเพ็ญสมณภารนา

๒.๒ บุพภาคแห่งการปฏิบัติ เริ่มแต่การแสงทางกัลยาณมิตรจนถึงพิธีสมាមานกรรมฐาน

๒.๓ การนั่งสมาธิหรือการนั่งคุ้บลังก์

๒.๔ การจงกรม

๓. เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน ๔ พอกเป็นแนวทางในการเจริญวิปัสสนาภานา

๓.๑ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๓.๒ เวทนาনุปัสสนาสติปัฏฐาน

๓.๓ จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๓.๔ อัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๔. การนำความรู้ในหลักการและประสบการณ์จากการเจริญสมาธิ และเจริญสติสัมปชัญญะไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน